

Aloite perusterveydenhuollon reuna-alueiden työntekijöiden saatavuuden varmistamisesta

Haja-asutusalueiden lääkäri- ja hoitotyöntekijäpula on monitekijäinen kehittyneiden maiden yhteinen ongelma. Ongelmaan vaikuttavat demografiset trendit kuten väestön ikääntyminen ja harveneminen, maantieteelliset esteet ja rajallinen paikallinen infrastruktuuri. Tämän seurauksena suurin osa työikäisistä sotealan työntekijöistä ovat keskittyneet suurempiin kaupunkeihin ja kuntiin, joka johtaa haja-asutusalueiden rekrytointihaasteisiin. Tilanne on erityisen kärjistynyt lääkäri työvoiman osalta. Pirkanmaan hyvinvointialueella reuna-alueiden lääkäreiden rekrytointihaasteita on käytetty yhtenä painavimpana perusteena mm. koko Pohjois-Pirkanmaata koskevassa ulkoistuspäätöksestä sekä palveluverkkoa koskevissa päätöksissä. Rekrytointihaasteiden ollessa laajasti tunnistettu ongelma niiden ratkaisusta löytyy onneksi kohtalaisesti akateemista kirjallisuutta.

Kirjallisuuden mukaan ongelman ratkaisu voidaan rajata lyhyen ja pitkän aikavälin toimenpiteisiin. Pitkän aikavälin toimenpiteet koostuvat mm. opiskeluaikana tapahtuvasta harjoittelusta haja-asutusalueilla, perheen ja yhteisön kohdistetusta tuesta, ammatillisista ja koulutuksellisista mahdollisuuksista sekä työpaikan ilmapiiristä ja autonomiasta. Lyhyen aikavälin toimenpiteistä selvästi vahvin ja vaikuttavin on työntekijöille kohdistuva etäisyyslisä. On huomioitava, että esimerkiksi pelkät työolot eivät itsessään ole riittävä vetovoimatekijä. Haja-asutusalueille kohdentuva rahallinen lisä lisää merkittävästi erityisesti nuorten lääkäreiden hakeutumista näille alueille, joka taas luo edellytykset pidemmän aikavälin ratkaisuille.

Pirkanmaan alueella etäisyyden vaikutus sotealan työntekijöiden palkkoihin ja työtehtäviin on ollut ilmeinen kunta-aikana. Kunnat ovat orgaanisesti muotoutuneet noudattamaan rekrytointihaasteista johtuen jo osin edellä mainittuja kansainvälisiä suosituksia. Reuna-alueiden henkilöstöresurssit ovat olleet suhteessa paremmat, työntekijöiden viihtyvyys parempaa ja palkat olleet korkeampia.

Pirkanmaan hyvinvointialue päätti vuonna 2024 lääkäreiden palkkaharmonisaatiosta, jonka seurauksena koko hyvinvointialueella lääkäreiden palkat harmonisoitiin samalle tasolle ja etäisyyden vaikutus palkkoihin poistettiin. Muiden ammattiryhmien palkkaharmonisaatio on vielä osin kesken, mutta vastaava etäisyyden vaikutus on poistettu/ollaan poistamassa myös muilta ammattiryhmiltä. Päätöksen seurauksena alueiden rekrytointihaasteet ovat hankaloituneet, jonka vuoksi hätäratkaisuna on päädytty käyttämään rekrytointilisä. Rekrytointilisä on prosessina työläs ja kankea, eikä huomioi maantieteellistä etäisyyttä ja korvaus on määräaikainen sekä usein riittämätön helpottamaan rekrytointia.

Hyvinvointialueella suunnitellaan palkkamuutosten lisäksi perusterveydenhuollossa resurssien tasausta, joka tarkoittaa erityisesti reuna-alueille muotoutuneen paremman resurssin siirtämistä pääosin Tampereelle. Tämä tulee tutkimuksiin pohjaten lisäämään rekrytointihaasteita entisestään ja palkkausmuutokseen yhdistettynä tuottaa potentiaalisesti haja-asutusalueille hyvin merkittäviä haasteita lääkäreiden ja muiden sotealan ammattilaisten saatavuuteen. Tämä puolestaan tulee vaikuttamaan negatiivisesti hoidon saatavuuteen ja jatkuvuuteen. Tämänhetkinen työntekijöiden saatavuus koko

alueella on suhteellisen hyvä, mutta tilanteen tiedetään olevan poikkeuksellinen ja lyhytaikainen. On siten syytä tarkastella tilannetta jo pidemmälle.

Edellä mainittuun viitaten esitän seuraavia toimenpiteitä:

1. Selvitetään, kuinka työntekijöiden palkkojen muutos on vaikuttanut haja-asutusalueiden rekrytointihaasteisiin
2. Rakennetaan hyvinvointialueelle todistetusti tehokas keino lisätä haja-asutusalueiden rekrytointia eli maantieteelliseen etäisyyteen sidottu taloudellinen kompensatio
3. Selvitetään yhteistyömahdollisuudet yliopiston sekä ammattikorkeakoulujen kanssa lisätä reuna-alueilla tehtävää harjoittelua
4. Selvitetään resurssien tasaussuunnitelman vaikutukset työntekijöiden saatavuuteen ja pysyvyyteen haja-asutusalueilla

Allekirjoittajat:

Sosialidemokraattinen aluevaltuustoryhmä

Airo Mikko	Tainio Hanna
Ahola Sami	Tolvanen Taru
Ala-Herttuala Marika	Virkamäki Markku
Aleksovski Atanas	Virolainen Atte

Grann Hanna-Maria

Hamari Lotta	Muut allekirjoittajat:
Heikkilä-Halkola Jaana	Sinikka Torkkola

Hirvonen Mira

Jakara Heidi

Jokinen Jenni

Kaivonen Kirsi

Kampman Ulla

Kumlander Joni

Lehto Roope

Loukaskorpi Johanna

Lyly Lauri

Mankkinen Leena

Petäkoski-Hult Tuula

Porttikivi Ilkka